

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**Кафедра адміністративного менеджменту та зовнішньоекономічної
діяльності**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету

_____ (А.Д. Остапчук)

“ ____ ” _____ 20__ р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри адміністративного менеджменту

та зовнішньоекономічної діяльності

протокол № 16 від 26.05.2021

Завідувач кафедри

_____ (В.В. Луцяк)

”РОЗГЛЯНУТО ”

Гарант ОП «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»

Гарант ОП

_____ (Л.В. Діброва)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СВІТОВІ АГРАРНІ РИНКИ

спеціальність 073 «Менеджмент»

освітня програма Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності

Факультет аграрного менеджменту

Розробник: доцент кафедри адміністративного менеджменту та
зовнішньоекономічної діяльності, к. екон. н., доц. **Олександра Сергіївна Ралко**

Київ – 2021 р.

1. Опис навчальної дисципліни

СВІТОВІ АГРАРНІ РИНКИ

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>Магістр</i>	
Спеціальність	<i>073 «Менеджмент»</i>	
Освітня програма	<i>«Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	<i>Екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	1	1
Семестр	1	1
Лекційні заняття	30 год.	4 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	12 год.
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	60 год.	104 год.
Індивідуальні завдання	-	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4 год.	

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є набуття і розвиток студентами теоретичних знань і практичних навичок аналізу ринків, питань, що знаходяться в сфері інтересів як індивідуальних виробників агропродовольчої продукції, менеджерів аграрних підприємств, так й аналітиків для оцінки наслідків прийняття певних управлінських рішень в аграрній сфері. Вивчення світового аграрного ринку як системи обміну агропродовольчими товарами. Функціональні та організаційні особливості світових аграрних ринків. Історія виникнення, еволюція та основні тенденції сучасного розвитку світових аграрних ринків, місце України на них. Характеристики світових ринків сільськогосподарської продукції; формування глобальних попиту і пропозиції агропродовольчих товарів. Суб'єкти та об'єкти світових аграрних ринків, принципи та закономірності ціноутворення на світових аграрних ринках.

Основними завданнями викладання навчальної дисципліни є:

- вивчити принципи та закономірності функціонування світового ринку з урахуванням взаємодії факторів їх формування, еволюції структурних змін і моделей розвитку;
- оволодіти термінологією, що використовується при інтерпретації процесів і явищ на світовому аграрному ринку;
- навчитися орієнтуватися в особливостях міжнародної товарної номенклатури, специфіці товарної структури експорту й імпорту;
- набути умінь визначення рушійних домінантів економічних трансформацій у розрізі прояву нових видів і форм конкуренції на світовому ринку;
- сформуувати розуміння специфіки здійснення регулювання світового ринку в контексті діяльності міжнародних організацій та впливу інтеграційних об'єднань на ці процеси;
- оволодіти методикою аналізу кон'юнктури світового ринку та особливості формування політики ціноутворення;
- визначити тенденції розвитку світових аграрних ринків з урахуванням процесів лібералізації, інтеграції, екологізації та науково-технічного прогресу;
- орієнтуватися в інформаційній системі забезпечення аналізу та моніторингу світових аграрних ринків.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: закономірності, принципи та фактори розвитку світового ринку; специфіку прояву процесів спеціалізації, кооперування та інтеграції на світовому ринку за умов глобалізації; функції та особливості різних видів інфраструктури світового ринку; механізми прояву конкуренції та форм монополізації на світовому ринку; особливості ціноутворення на світовому ринку в залежності від життєвого циклу галузі та товару; детермінанти впливу інтеграції, глобалізації, антиглобалізації на розвиток світових аграрних ринків; особливості формування геополітичної та регіональної структури експортно-імпортних потоків, виникнення нової конфігурації світової економіки.

вміти: характеризувати товарну, галузеву, регіональну та соціально-економічну структури світового ринку; здійснювати інтерпретації сучасних тенденцій на світовому ринку та розкриття причинних зв'язків між складовими його елементами з метою обґрунтування прогресивних напрямів їх розвитку; використовувати методи дослідження кон'юнктури світового ринку та аналізу індикаторів, показників з метою здійснення моніторингу; виявляти нові методи і форми конкурентної боротьби на світових аграрних ринках з урахуванням ринкових стратегій транснаціональних корпорацій; визначати структурні зміни у моделях розвитку світового ринку та механізмів ціноутворення; враховувати в практичній діяльності специфіку процесів лібералізації, протекціонізму, експансії, регіоналізації, інституціоналізації та уніфікації торговельних режимів.

Набуття компетентностей:

загальні компетентності (ЗК): ЗК1 «Здатність проведення досліджень на відповідному рівні», ЗК6 «Здатність генерувати нові ідеї(креативність)»

фахові (спеціальні) компетентності (ФК): ФК2 «Здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими організація визначає подальші

напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани»; ФК4 «Здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів в організації»; ФК11 «Здатність використовувати методичні та практичні підходи до здійснення господарської діяльності організацій в умовах міжнародної діяльності», ФК12 «Здатність знаходити та оцінювати ринкові можливості на зовнішніх ринках», ФК13 «Забезпечувати ефективне здійснення управління в аграрній сфері».

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної (заочної) форми навчання;
- скороченого терміну денної (заочної) форми навчання.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	П	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СВІТОВИХ РИНКІВ														
Тема 1. Предмет, зміст і завдання дисципліни. Теоретико-методологічні засади розвитку світового ринку	1	9	2	2			5	6,5	0,5	1				5
Тема 2. Інфраструктура та інституціональне середовище світового ринку	2	9	2	2			5	6,5	0,5	1				5
Тема 3. Товарна структура світового ринку. Міжнародні товарні номенклатури	3	9	2	2			5	11,5	0,5	1				10
Тема 4. Кон'юнктура на світовому ринку	4	9	2	2			5	12	1	1				10
Тема 5. Ціноутворення на світовому ринку	5	9	2	2			5	12	1	1				10
Тема 6. Конкуренція на світовому ринку та монополізація	6	13	4	4			5	11,5	0,5	1				10
Разом за змістовим модулем 1	58		14	14			30	60	4	6				50
Змістовий модуль 2. ДОСЛІДЖЕННЯ КОН'ЮНКТУРИ СВІТОВИХ АГРАРНИХ РИНКІВ														
Тема 7. Світовий ринок паливно-енергетичних товарів та його вплив на кон'юнктуру світових аграрних ринків	8	9	2	2			5	6	0,5	0,5				5
Тема 8. Світовий ринок хімічних товарів та	9	9	2	2			5	6	0,5	0,5				5

його вплив на кон'юнктуру світових аграрних ринків													
Тема 9. Світовий ринок машин і обладнання сільськогосподарського призначення	10	9	2	2			5	6,5	0,5	1			5
Тема 10. Світовий ринок сільськогосподарської продукції	11	13	4	4			5	13	1	2			10
Тема 11. Світовий ринок продовольчих товарів	13	13	4	4			5	17	1	1			15
Тема 12. Світова продовольча безпека	15	9	2	2			5	11,5	0,5	1			10
Разом за змістовим модулем 2	62		16	16			30	60	4	6			50
Усього годин	120		30	30			60	120	8	12			100
Курсова робота з «Світових аграрних ринків»													
Усього годин	120		30	30			60	120	8	12			100

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	не передбачені планом	
2		
...		

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Сучасні тенденції розвитку світового ринку в контексті міжнародної спеціалізації, диверсифікації і кооперації. Дивергенція та віртуалізація світового ринку	2
2	Тема 2. Міжнародні організації в регулюванні світового ринку	2
3	Тема 3. Товарна номенклатура України	2
4	Тема 4. Показники статички та динаміки кон'юнктури світового ринку	2
5	Тема 5. Електронна торгівля та інформаційні технології в сфері ціноутворення на світових ринках	2
6	Тема 6. Монополістичні, олігополістичні та	2

	атомістичні світові ринки	
7	Тема 7. Екологічний та інноваційний фактори формування конкурентоспроможності товарів на світовому ринку	2
8	Тема 8. Енергетична стратегія України на період до 2030 року	2
9	Тема 9. Україна на світовому ринку хімічних товарів	2
10	Тема 10. Україна на світовому ринку машин і обладнання сільськогосподарського призначення	2
11	Тема 11. Україна на світовому ринку продукції тваринництва	2
12	Тема 12. Україна на світовому ринку продукції рослинництва	2
13	Тема 13. Україна на ринку продовольчих товарів	2
14	Тема 14. Перспективи експорту харчових продуктів України до ЄС	2
15	Тема 15. Дослідження продовольчої безпеки України	2

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачені планом	
2		
...		

7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

1. Світові аграрні ринки: сутність, функції та ознаки.
2. Еволюція світового ринку, структурні зміни та моделі розвитку.
3. Суб'єкти та об'єкти світового ринку.
4. Інфраструктура світового ринку: сутність, функції та фактори формування.
5. Особливості функціонування світового ринку: відкриті та закриті сектори.
6. Ринкова концентрація економічних агентів на світовому ринку.
7. Регуляторна система світового ринку: сутність, завдання та функції.
8. Товарна структура світового ринку: поняття та види.
9. Товарні експортно-імпортні потоки та їх структуризація.
10. Міжнародні товарні номенклатури: сутність, значення та види.
11. Уніфікація та стандартизація товарів і послуг на світових ринках.
12. Кон'юнктура світового ринку: сутність та умови формування.
13. Види кон'юнктури світового ринку.
14. Дослідження кон'юнктури світового ринку: форми та методи.

15. Інформаційна система забезпечення досліджень кон'юнктури світового ринку.
16. Ціноутворення на світових ринках: сутність, функції та принципи.
17. Методи та моделі ціноутворення на світових ринках.
18. Політика та стратегія ціноутворення на світовому ринку.
19. Трансферне ціноутворення на світовому ринку.
20. Конкуренція на світовому ринку: поняття та види.
21. Форми, методи та стратегії конкуренції на світовому ринку.
22. Сутність і форми монополізації на світовому ринку.
23. Загострення глобальної конкуренції на світових ринках.
24. Світовий ринок паливно-енергетичних товарів: сутність, значимість і структура.
25. Світові енергетичні ресурси та енергозабезпеченість країн світу.
26. Особливості ціноутворення на світовому ринку паливно-енергетичних товарів.
27. Світова енергетика та глобальна економічна криза.
28. Світовий ринок хімічної продукції: сутність, значимість і структура.
29. Фактори ціноутворення та кон'юнктури світового ринку хімічних товарів.
30. Товарна й регіональна структура експорту (імпорту) хімічних товарів.
31. Україна на світовому ринку хімічних товарів.
32. Сутність, значення та структура світового ринку машин і обладнання сільськогосподарського призначення.
33. Фактори формування кон'юнктури та ціноутворення на світовому ринку машин і обладнання сільськогосподарського призначення.
34. Експортно-імпортна спеціалізація на світовому ринку машин і обладнання сільськогосподарського призначення.
35. Світовий розвиток машинобудування у контексті технологізації, інтенсифікації та екологізації виробництва.
36. Сутність, значимість і структура світового ринку продовольчих товарів.
37. Форми світової торгівлі продовольчими товарами.
38. Спеціалізація країн у світовому агропромисловому виробництві.
39. Кон'юнктура та ціноутворення світового ринку продовольчих товарів.
40. Світовий ринок зерна.
41. Світовий ринок м'яса.
42. Світовий ринок молочних товарів.
43. Світовий ринок цукру.
44. Світовий ринок олії.
45. Світовий ринок тропічних і субтропічних товарів (кави, какао, чаю, цитрусових).

46. Світовий ринок біопалива.
47. Міжнародні товарні біржі та асоціації на ринках збуту продовольчих товарів.
48. Регулювання світового ринку продовольчих товарів.
49. Продовольча та сільськогосподарська організація ООН.
50. Концепція забезпечення світової продовольчої безпеки.
51. Україна на світовому ринку продовольчих товарів.
52. Біопаливний потенціал України на світовому ринку сільськогосподарської продукції.

8. Методи навчання.

1. Методи на основі джерел інформації – індивідуальні презентації.
2. За ступенем активізації творчої активності – ділові ігри (кейс-стаді).
3. За рівнем самостійно-пізнавальної діяльності – проблемно-інформаційні, проблемно-пошукові та дослідницькі методи.
4. Інтерактивні методи – робота в малих групах.
5. Ситуаційні методи – ситуаційні задачі.

9. Форми контролю.

Контроль успішності навчання студентів проводиться у формах поточного і підсумкового контролю.

Здійснюється оперативний і рубіжний (модульний) поточний контроль.

Оперативний поточний контроль здійснюється у формі індивідуального та групового контролю засвоєння навчального матеріалу, перевірки підготовленості студентів до виконання практичних занять.

Рубіжний (модульний) поточний контроль здійснюється у вигляді письмових контрольних робіт за темами лекційного курсу та практичних занять (теоретичні питання, тестові завдання, презентація результатів групової роботи над вирішенням проблемних завдань (кейс-стаді), розв'язування задач).

Поточний контроль за останнім змістовим модулем проводиться в останній тиждень навчального семестру.

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену (1-й семестр) за графіком семестрового контролю у вигляді завдань та тестів.

10. **Розподіл балів, які отримують студенти.** Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

Рейтинг студента, Бали	Оцінка національна за результати складання	
	Екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}$.

11. Методичне забезпечення

Методичні рекомендації до виконання курсової роботи з дисципліни «Світові товарні ринки» для студентів освітнього ступеня магістр спеціальності 073 «Менеджмент», освітня програма «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» (денна та заочна форма), 23 с. Рекомендовано вченою радою факультету аграрного менеджменту НУБіП України протокол № від 19 листопада 2020 року

12. Рекомендована література

Основна

1. Світовий ринок товарів та послуг: Підручник. [Електронний ресурс]. – Ч.1./А.А. Мазаракі, Є.М. Воронова, В.В. Юхименко та ін.; За заг. ред. А.А. Мазаракі. – К.: КНТЕУ, 2008.
2. Світовий ринок товарів та послуг: Підручник. [Електронний ресурс]. – Ч.2 . /А.А. Мазаракі, Є.М. Воронова, І.В. Чаус та ін.; За заг. ред. А.А. Мазаракі. – К.: КНТЕУ, 2008.
3. Світовий ринок товарів та послуг. Підручник / Мазаракі А.А., Мельник Т.М. Бохан А.В., Кудирко Л.П. та ін. /За заг. ред. А.А. Мазаракі. – К.: КНТЕУ, 2015. – 708 с.
4. Ralko Oleksandra, Mostenska Tetiana The Major Areas of Social Policy, Increasing The Level and Quality of Life [monograph] Sustainable development. Monograph/Executive editor Olena Slozko / Kyiv-Kaunas-Szczecin: Institute of World Economy and National Relations, National University of Food Technologies, University of Szczecin, Vilnius University, - K.: LAT&K, 2013/ - Bibliogr. – Ilustr. – 534 p., c. 427-434.
5. Ralko Oleksandra, Iakymchuk Tetiana Enterprises background Restructuring and Ecology: Current Situation. Country Report [monograph] Restructuring and Ecology: Current Situation. Country Report. book. –Vilnius – Szczecin – Kyiv: Vilnius University, University of Szczecin, National University of Food Technologies, Institute of World Economy and International Relations. Published by Kaunas Faculty of Humanities of Vilnius University, 2013.p. 254-259.
6. Ralko Oleksandra Formation of competitive advantages and use of innovations by business entities in the context of European integration / Oleksandra Ralko, Oksana Piankova / Mechanisms interaction competitiveness and innovations in modern international economic relations: [collective monograph]. Informācijas Sistēmu Menedžmenta Augstskola (ISMA University, Riga, Latvia), 2017, p.210-218.
7. Gašior, A. (ed.) 2019. Pro-ecological Restructuring of Companies: Case Studies. London: Ubiquity Press. DOI: <https://doi.org/10.5334/bbk>

Додаткова

1. Бутакова М.М. Практикум по ценообразованию: учеб пособие / М.М. Бутакова и др. – 2-е изд. – М.: КноРус, 2011. – 296 с.
2. Влах М.Р. Міжнародна торгівля України продовольчими товарами: стан і тенденції розвитку / М.Р. Влах, Т.О. Коропецька // Інноваційна економіка – 2013. – № 5. – С.40-42.

3. Гладій І.Й. Міжнародні виробничі мережі в Європі: – Монографія/ І.Й. Гладій, І.Я Зварич. – Тернопіль: Економічна думка, 2011. – 292 с.
4. Гребньов Г. М. Категорії конкуренції та конкурентоспроможностей сучасному економічному світі / Г. М. Гребньов //Бізнес-інформ. – 2012. – №5. – С.265-270.
5. Грущинская Н.Н. Особенности развития интеграционных и дезинтеграционных процессов в современном мировом пространстве / Н.Н. Грущинская // Економічний часопис – XXI. – 2010. – №11-12. – С. 23-26.
6. Дрозд Н.М. Ценообразование на мировом рынке: учеб.-метод. пособие / Н.М. Дрозд. – Мн.: БИП-С, 2009. – 162с.
7. Ефременко Д. Влияние крупного бизнеса на теорию и практику глобальной экологической политики / Д. Ефременко // Мировая экономика и международные отношения. – 2008. – № 11. – С. 61-68.
8. Інфраструктура товарного ринку: продовольчі товари: підручник /за ред. О.О. Шубіна. – К.: Знання, 2009. – 564 с.
9. Корпоративні структури у глобальному конкурентному просторі : монографія / Ю. М. Уманців. – К. : ННЦ ІАЕ, 2012. – 408 с.
- 10.Пабат А. Світова енергетика та глобальна економічна криза / А. Пабат // Економіст. – 2009. – №2. – С.30-32.
- 11.Ринок продовольчих товарів України: реалії та перспективи: монографія: в 2-х Т. / За ред. О.О. Шубіна. – Донецьк: [Дон. НУЕТ], 2010. – 508 с.
- 12.Hirst P., Thompson G. The Future of Globalization. [Електронний ресурс]-Режим доступу: http://people.cas.sc.edu/coate/Readings/Hirst_and_Thompson.pdf

13. Інформаційні ресурси

№	Назва ресурсу	Інтернет-адреса
1.	World trade Organization	http://www.wto.org
2.	Word bank	http://www.worldbank.org
3.	International Energy Statistics	http://www.eia.gov
4.	Climate Change and Global Warming Introduction	http://www.globalissues.org
5.	The European Union	http://europe.eu.int
6.	International Monetary Fund	http://www.imf.org
7.	Верховна Рада України	http://www.rada.gov.ua
8.	Держкомстат України	http://www.ukrstat.gov.ua
9.	Світова економіка та міжнародні відносини	http://vseslova.com.ua/word
10.	Національна бібліотека України імені академіка Володимира Вернадського	http://www.nbuv.gov.ua
11.	Національна парламентська бібліотека України	http://www.nplu.kiev.ua
12.	Представництво ООН в Україні	http://www.un.kiev.ua
13.	Представництво Європейської Комісії у Україні	http://www.delukr.cec.eu
14.	Центр Європейських досліджень	http://eu.org.ua/ipo
15.	Центр комплексних досліджень з питань	http://ckd.ukr.org.ua

	антимонопольної політики	
16.	Державна підтримка українського експорту	http://ukrexporth.gov.ua